

บทความวิจัย

สำหรับสมาชิกรัฐสภา และกรรมการ

สิงหาคม ๒๕๕๓

- ↳ การพัฒนาบทบาทการให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม : มาตรการคุ้มครองภาคประชาชนที่มีส่วนร่วม
- ↳ ธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลของ Non – Bank ในประเทศไทย
- ↳ การศึกษา เรื่อง ยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ
ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๖๔)

คำนำ

ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยความรับผิดชอบของกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ มีหน้าที่หลักในการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย ตลอดจนเผยแพร่ผลงานวิจัย ด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน จากบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวประกอบกับกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของงานวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับวงงานรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับงาน ด้านคณะกรรมการการ ซึ่งบทบาทอำนาจหน้าที่หลักของคณะกรรมการคือ บทบาทในการพิจารณาร่าง กฎหมาย บทบาทในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และบทบาทในการพิจารณาสืบสวนสอบสวน เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทุกบทบาทที่กล่าวมาจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางวิชาการและผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ของคณะกรรมการอันจะส่งผลให้การตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ สามารถทำได้อย่างมีหลักการ ถูกต้อง และไม่เกิดข้อผิดพลาดตามมาในภายหลัง

จากความสำคัญดังกล่าวกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา จึงได้จัดทำบทความวิจัยเป็นเอกสารขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภาให้แก่สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการ ตลอดจนบุคลากรในวงงานรัฐสภา รวมถึงผู้สนใจทั่วไป โดยจัดทำและสรุปไว้ในรูปแบบของ บทความวิจัยที่มีความกระชับ และชัดเจน เพื่อสมาชิกรัฐสภาสามารถนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหรือ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่ไปปรับใช้ในงานดังกล่าวอันจะเป็นประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติต่อไป

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การพัฒนาบทบาทการให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา คอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม : มาตรการคุ้มครองภาคประชาชนที่มีส่วนร่วม

วิจัยโดย รศ.ภาณินี กิจพ่อคำ และคณะ

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหาสำคัญที่สร้างความเสียหายต่อการพัฒนาประเทศ และส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในสายตาของอารยะประเทศ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่อาจแก้ไขได้ด้วยการใช้นโยบายของรัฐ หรือใช้องค์การด้านการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน รวมถึงกลไกทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม สำหรับผลงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยศึกษาด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิธีการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม โดยมีข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการคุ้มครองภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน มีอยู่ ๓ ด้าน คือ ด้านกฎหมาย ด้านสังคม และด้านการบริหารจัดการ โดยความร่วมมือในการให้ความคุ้มครองภาคประชาชนแบบผสมผสานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งควรมีแนวทางดำเนินการ เช่น การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนหรือรับข้อมูลเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในกรุงเทพมหานคร หัวเมืองใหญ่ หรือในเขตพื้นที่ซึ่งมีปัญหาการคอร์รัปชันเกิดขึ้นมาก รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองภาคประชาชนที่มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน ฯลฯ ส่วนมาตรการการคุ้มครองภาคประชาชนในเรื่องดังกล่าว คือ การสร้างและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น กฎหมายคุ้มครองพยาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามคอร์รัปชัน เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย และการพัฒนามาตรการจูงใจและมาตรการอื่น ๆ เพื่อคุ้มครองภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน มีอยู่ ๓ ด้าน คือ

๑) การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย มีข้อเสนอดังนี้ **การแก้ไขรัฐธรรมนูญ** ๑) ควรเพิ่มบทมาตราในการให้สิทธิแก่ผู้เสียหายหรือโจทก์ให้ชัดเจน ในเรื่องการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยจะต้องมีการแจ้งให้ผู้เสียหายหรือโจทก์รับรู้ว่าการร้องขอให้ปล่อยตัวชั่วคราว เพื่อให้ผู้เสียหายหรือโจทก์จะได้ใช้สิทธิคัดค้านหรือระมัดระวัง/ป้องกันตนเองจากภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นได้ ๒) ควรให้มีกฎหมายกำหนดว่าคดีคอร์รัปชันจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องรอพิจารณาต่อจากคดีอื่น ๓) ในหมวดสิทธิหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม

คอร์รัปชัน ๔) ควรบัญญัติกฎหมายให้ภาครัฐให้ความคุ้มครอง โดยจัดสรรงบประมาณให้ภาคเอกชนเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน และให้ความคุ้มครองภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน ฯลฯ **การแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาความอาญา** โดยหากจำเลยมีเจตนาพิเศษข่มขู่ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันควรแก้ไขกฎหมายโดยกำหนดโทษจำเลยให้หนักขึ้น และควรเพิ่มเนื้อหา คือ ๑) การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีคอร์รัปชันทุกคดี เจ้าพนักงานหรือศาลต้องถามผู้เสียหายและพยานว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ ๒) ความผิดที่มีโทษสูงสุดสำหรับความผิดคอร์รัปชัน หลักประกันควรเป็นทั้งทรัพย์สินและบุคคล ๓) การปล่อยตัวควรกำหนดให้มีเวลาที่สั้นกว่าคดีทั่วไป เพื่อป้องกันผู้เสียหายหรือพยานถูกข่มขู่ ๔) ควรกำหนดบทบัญญัติของกฎหมายเพิ่มเติม โดยเพิ่มโทษอีกฐานความผิดหนึ่งทันทีที่กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยข่มขู่ คุกคามผู้เสียหายหรือพยาน ฯลฯ **สำหรับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองพยาน** ๑) ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “พยาน” ให้ครอบคลุมถึง “ผู้แจ้งเบาะแส” อย่างชัดเจน ๒) คำว่า “ปลอดภัย” ต้องขยายความให้เข้าใจง่าย ว่าสามารถให้ความปลอดภัยถึงเมื่อใด **การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒** ควรแก้ไขมาตรา ๘๕ ให้เป็นหลักทั่วไปว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เป็นบัตรสนเท่ห์ได้เสมอ ส่วนจะมีมูลหรือไม่เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการเสาะหาข้อเท็จจริง

๒. การแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางสังคม ควรมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของตนเอง/สมาชิกในกลุ่ม มาตรการสื่อสารข้อมูลที่ปลอดภัย มาตรการสร้างมวลชนสนับสนุน มาตรการสร้างแนวร่วมกับสื่อมวลชน มาตรการรักษาความลับของข้อมูล มาตรการเผยแพร่ความรู้ มาตรการจ่ายเงินรางวัลนำจับ ฯลฯ

๓. การแก้ไขปรับปรุงมาตรการด้านการบริหารจัดการ ควรมีมาตรการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน และให้ความคุ้มครองภาคประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค มาตรการจัดสรรงบประมาณ/อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ และสนับสนุนด้านอุปกรณ์

เรียบเรียงโดย...สิริสร กระแสร์สุนทร

วิทยากร ๖

เอกสารอ้างอิง

ภานินี กิจพ่อค้า. (๒๕๕๑). **การพัฒนาบทบาทการให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม : มาตรการคุ้มครองภาคประชาชนที่มีส่วนร่วม**. เอกสารการวิจัย, กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

ธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลของ Non - Bank ในประเทศไทย

วิจัยโดย ปกรณ์ วิชยานนท์ และคณะ

Non - Bank ในฐานะสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์และไม่สามารถรับเงินฝากจากประชาชนโดยทั่วไปเหมือนกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจัดให้มีการบริการโดยการให้สินเชื่อแบบบุคคลและสินเชื่อบัตรเครดิต ได้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศไทย เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้บริโภคที่มีรายได้น้อยสามารถกู้ยืมเงินจาก Non - Bank โดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ประกอบกับการมีสินเชื่อเพื่อบริการในหลายประเภทและการกระจายตัวของสาขา จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงสินเชื่อได้สะดวกขึ้น ทั้งนี้ การเพิ่มจำนวนของลูกค้ำจะช่วยกระจายความเสี่ยง และเพิ่มโอกาสค้ำทุนให้แก่ Non - Bank อีกด้วย สำหรับผลดีของการมี Non - Bank คือ ลูกค้ำมีโอกาสในการบริโภคมากขึ้น โดยเฉพาะลูกค้ำที่มีรายได้น้อยซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศและช่วยให้การหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจคล่องตัว รวมทั้งเป็นแรงผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์หันมาสนใจแก่ลูกค้ำส่วนบุคคลมากขึ้น ในขณะเดียวกันผลกระทบของการมี Non - Bank คือ ฝ่ายลูกค้ำมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเงินเกินตัว เนื่องจากเข้าถึงการกู้ยืมเงินได้ง่ายกว่าการกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ หากฝ่าย Non - Bank มีหนี้ค้ำชำระเพิ่มสูงขึ้นก็จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของ Non - Bank เอง และถ้า Non - Bank มีปัญหาหนี้เสียจนไม่สามารถชำระคืนนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของตนเองได้ ก็จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินของประเทศได้ในที่สุด นอกจากนี้ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคของประเทศในอีกทางหนึ่งคือ การเพิ่มกำลังซื้อของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยจะผลักดันให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศได้

เมื่อได้ศึกษาวิจัยสถานการณ์ทางการเงินของ Non - Bank ระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๔๙ เพื่อตรวจสอบความมั่นคงของสถาบันการเงินประเภทนี้แล้วปรากฏว่า ผลประกอบการที่แท้จริงของ Non - Bank ในประเทศไทยมีหนี้เสียเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ทำให้อัตราผลกำไรสุทธิลดลงกว่าครึ่ง โดยปัญหาสินเชื่อของ Non - Bank เป็นที่น่าวิตก เพราะสัดส่วนมูลค่าหนี้ส่วนบุคคลและหนี้บัตรเครดิตที่ค้างชำระของ Non - Bank สูงกว่าหนี้ที่ไม่ก่อรายได้ของธนาคารพาณิชย์ และอาจก่อให้เกิดภาวะวิกฤตการณ์ที่คล้ายกับวิกฤตหนี้ Sub - prime (ปัญหาสินเชื่อในประเทศอเมริกา) ซึ่งรัฐเองได้ตระหนักถึงปัญหาการขยายตัวของ Non - Bank ดังนั้น จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อควบคุมหลายมาตรการ เช่นการกำหนดรายได้ขั้นต่ำของลูกค้ำบัตรเครดิตไว้ที่ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน การกำหนดวงเงินสูงสุดที่จะปล่อยกู้แก่ลูกค้ำแต่ละรายไม่เกิน ๕ เท่าของเงินเดือน การกำหนดขอบเขตของอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมสำหรับสินเชื่อส่วนบุคคล (ร้อยละ ๒๘ ต่อปี) และการกำหนดอัตราการชำระคืนหนี้ขั้นต่ำ พร้อมทั้งให้ยกเลิกบัตรเครดิตหากผิดชำระหนี้เกินระยะเวลาที่กำหนด โดยกฎเกณฑ์เหล่านี้ทำให้ลูกค้ำบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อและต้องพึ่งพิงเงินกู้นอกระบบเป็นการแทนที่

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงควรกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่นควรเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าให้ถูกต้องยิ่งขึ้น โดยจัดตั้งศูนย์กลางจัดอันดับความน่าเชื่อถือของลูกค้าและกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ผู้ที่ต้องการขอสินเชื่อจาก Non – Bank ต้องผ่านการจัดอันดับโดยศูนย์กลางจัดอันดับฯ นี้ก่อนที่แต่ละ Non – Bank จะตัดสินใจอย่างอิสระว่าจะให้กู้หรือไม่ในจำนวนเท่าใด นอกจากนี้ Non – Bank ควรขอข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าผ่านบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด โดยกลุ่ม Non – Bank และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด ควรร่วมมือกันให้ความรู้แก่ลูกค้าอย่างครบถ้วนถึงขั้นตอนผ่านศูนย์กลางจัดอันดับความน่าเชื่อถือของลูกค้าอีกทั้งรัฐควรประกาศใช้ระบบเตือนภัย โดยการออกกำกับและตรวจสอบธุรกิจของแต่ละบริษัท Non – Bank ถึงสถานที่ มิใช่เพียงแต่ตรวจสอบทางบัญชีและการกำกับดูแล Non – Bank ควรกระทำในทิศทางที่สอดคล้องและเข้มงวดเท่ากับการกำกับดูแลสถาบันการเงินอื่น ๆ เพราะสถาบันการเงินเหล่านี้อาจมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับ Non – Bank อย่างใกล้ชิดในหลายรูปแบบ

เรียบเรียงโดย...ฐากร จุลินทร
วิทยากร ๗ ว.

เอกสารอ้างอิง

ปกรณ์ วิชาชนนท์และคณะ. (๒๕๕๑). *ธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลของ Non – Bank ในประเทศไทย*. เอกสารการวิจัย, กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

การศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - พ.ศ. ๒๕๖๔)

วิจัยโดย โอภาส พิมลวิชยาภิจ และคณะ

การมีสัดส่วนประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศในอนาคต รัฐได้ตระหนักถึงผลกระทบของการก้าวสู่สังคมสูงวัย เห็นได้จากการที่รัฐได้กำหนดให้ยุทธศาสตร์ “การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ” เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ และจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) เพื่อกำหนดทิศทางของนโยบายและการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในระยะยาว โดยให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติรวมทั้งมีการกำหนดดัชนีและเป้าหมายของมาตรการไว้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องชี้วัดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามยุทธศาสตร์และดัชนีชี้วัดในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๕ - พ.ศ. ๒๕๔๙) และเพื่อศึกษากระบวนการทำงานด้านผู้สูงอายุตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มประชากร ๓ กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มประชากรอายุ ๑๘ - ๕๙ ปี กลุ่มประชากรสูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) และกลุ่มผู้ดูแล ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจะเก็บจากกลุ่มผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานหลักด้านผู้สูงอายุ (๓ หน่วยงาน คือ ๑) วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒) สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ ๓) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

จากผลการศึกษา(ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - พ.ศ. ๒๕๔๙) กระบวนการทำงานด้านผู้สูงอายุ จำแนกตามประเภทของงาน ๔ ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านการจัดการศึกษาการวิจัยและฐานข้อมูล ได้ผลการศึกษาดังนี้

ด้านสุขภาพ พบว่า ผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจและมีความก้าวหน้าไปมากกว่างานด้านอื่น โดยผลงานช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา จะดำเนินการให้มีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในโรงพยาบาล การอบรมด้านผู้สูงอายุให้แก่บุคลากรด้านการแพทย์และการสาธารณสุข การจัดทำโครงการพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพ และสวัสดิการสังคมเชิงบูรณาการ โดยได้รับการสนับสนุนจากเครือข่าย เช่น ชมรมผู้สูงอายุในการส่งเสริมสุขภาพ

ด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีผู้สูงอายุจำนวนมากยังทำงานหารายได้มาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว แม้จะมีอายุเกินวัยเกษียณแล้วก็ตาม ควรเปิดโอกาสให้กำลังแรงงานสูงอายุที่มีความพร้อม ต้องการงานและมีศักยภาพที่จะทำงานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายและจิตใจ เพื่อผู้สูงอายุจะได้ดำรงชีวิตในบั้นปลายอย่างมีความสุขมีศักดิ์ศรีตลอดไป ทำให้หน่วยงานภาครัฐตลอดจนเครือข่ายทุกภาค

ส่วนร่วมมีดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดแนวทางหรือมาตรการที่สำคัญ เพื่อสร้างหลักประกันให้กับประชาชน เช่น มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับผู้สูงอายุ ตั้งแต่ ๖๕ ปีขึ้นไป

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ในช่วง ๕ ปีแรกของแผนได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในด้านสังคมและจัดสวัสดิการต่าง ๆ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ เริ่มมีการกำหนดกฎหมายลูกและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ แต่การดำเนินงานยังอยู่ในระยะเริ่มต้นยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็น

ด้านการจัดการศึกษา การวิจัยและพัฒนาระบบข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษานอกระบบ ยังไม่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับชั้นประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนด้านการวิจัย พบว่า มีงานวิจัยและผู้ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยด้านผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น โดยงานวิจัยในระยะแรกจะเป็นงานในมิติทางสุขภาพเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในช่วงหลังเริ่มมีงานวิจัยในมิติทางสังคมและเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

และจากการศึกษา มีข้อเสนอแนะโดยกำหนดเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ โดย

๑) สร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจ ควรเร่งส่งเสริมการออม ระบบบำนาญแห่งชาติ โดยมองปัญหาแบบเป็นองค์รวมเพื่อพัฒนาระบบที่รองรับประชากรทุกกลุ่มได้อย่างครอบคลุมทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ๒) สร้างความรู้ให้สมาชิกทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ๓) พัฒนาสภาพแวดล้อมในที่สาธารณะ โดยปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารของหน่วยงานราชการทุกแห่ง และติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมผู้สูงอายุ โดย ๑) จัดทำนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมงานด้าน

ผู้สูงอายุในพื้นที่ และทำแผนงานแบบบูรณาการระหว่างผู้สูงอายุกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง ๒) ส่งเสริมภาคเอกชนให้เข้ามามีบทบาทในงานด้านผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น โดยรัฐควรให้แรงจูงใจด้วยมาตรการลดหย่อนภาษีให้กับภาคเอกชนที่จัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุใช้ความรู้ ประสบการณ์ ทำประโยชน์เพื่อสังคม โดยมีการจัดการองค์ความรู้ สร้างอาชีพของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ และมีรายได้ที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดย ๑) พัฒนาระบบดูแล

ผู้สูงอายุระยะยาวให้สอดคล้องกับความต้องการ และวิถีชีวิตของผู้สูงอายุไทย เน้น “ความพอเพียง” และ “ความยั่งยืน” ๒) เร่งให้มีการกำหนดกฎหมายควบคุมมาตรฐานของสถานบริบาลและดูแลผู้สูงอายุให้ได้รับบริการที่ดีมีคุณภาพ ๓) สนับสนุนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถเกื้อหนุนให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระได้นานที่สุด และผลักดันให้สวัสดิการด้านอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริการจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ โดยควรมีการปรับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยนำผลจากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นฐาน และกำหนดให้มีเจ้าภาพหลัก เพื่อเร่งกระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการดึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการคิดและนำไปปฏิบัติ และควรเร่งประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับทราบ โดยเน้นให้ผู้สูงอายุรับรู้และเข้าถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่สะท้อนถึงลักษณะทางประชากรและปัญหา รวมถึงความต้องการที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งฐานข้อมูลดังกล่าวควรมีในทุกชุมชนและเชื่อมโยงเข้าสู่ส่วนกลาง โดยมีหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบเป็นศูนย์รวมของข้อมูล เพื่อจะได้เห็นภาพทั้งหมดของผู้สูงอายุทั่วประเทศ เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดและปรับเปลี่ยนนโยบายและแผนงานผู้สูงอายุ

เรียบเรียงโดย...วิมลรักษ์ ศานติธรรม

วิทยากร ๖

เอกสารอ้างอิง

โอภาส พิมลวิชยาภิจ และคณะ, (๒๕๕๒). การศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - พ.ศ. ๒๕๖๔). กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.